

Välkommen till vår paneldialog!

Alkohol och droger i trafiken:

Teknik, lagstiftning och praktiska åtgärder för ökad trafiksäkerhet

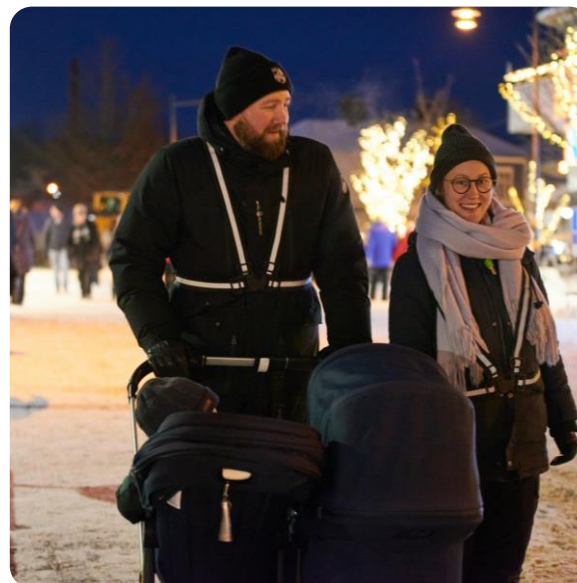
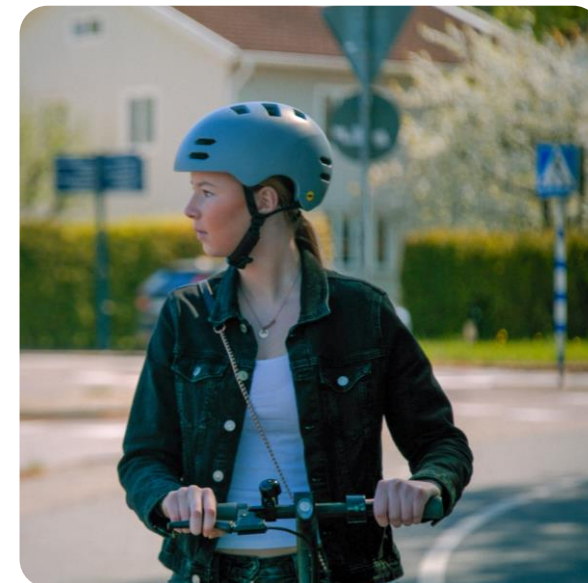
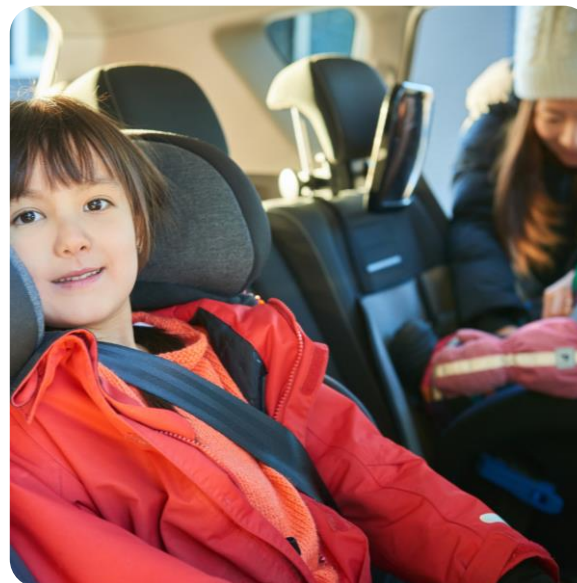
Transportforum | vti

Nationella trafiksäkerhetsförbundet NTF är en ideell idéburen organisation som arbetar **för allas rätt till en säker och hållbar trafik.**

Verksamheten bedrivs av tio regionala NTF-förbund som arbetar i samverkan.

NTF är en sammanhållande kraft för medlemsorganisationer och nätverk. Genom information och utbildning sprider vi kunskap som kan bidra till att färre skadas allvarligt eller dör i trafiken.

Det här är SAFER!

- En världsledande **samverkansplattform** för trafiksäkerhet.
- Bygger kunskap i samverkan med närmare **50 aktörer** från industri, akademi och samhälle.
- **Skapar kunskap** och värde utöver vad en enskild aktör kan åstadkomma på egen hand.
- Bidrar till kunnande om hur vi gemensamt kan nå **nollvisionen**.
- 19 år av **framgångsrik samverkan**:
 - ca 500 genomförda projekt
 - över 1000 publikationer
 - omkring 700 aktiva forskare

Målen i dag!

- Att **inspirera till handling** och visa hur alla kan bidra till ökad trafiksäkerhet.
- Att ge en uppdatering kring de senaste **tekniska och lagstiftningsmässiga framstegen** inom området.
- Att diskutera **goda exempel** från verkligheten och inspirera företag att arbeta proaktivt med frågan.
- Att **identifiera viktiga forskningsfrågor** som kan drivas vidare inom SAFER.

Agenda

- Välkomna till paneldialogen och introduktion, *Malin Lundgren, NTF Väst*
- Introduktion till ämnet:
 - Alkohol och droger i trafiken – nuläge och utmaningar, *Tomas Jonsson, MHF*
 - Teknik, forskning och lagstiftning, *Åsa Forsman, VTI*
- Paneldialog
- Dialog med publiken och insamling av forskningsfrågor
- Summering och nästa steg
- Avslutning

Alkohol och droger i trafiken – nuläge och utmaningar

Tomas Jonsson MHF

Flest rattfyllerister ertappas i företagskontroller

- Idag utförs mer alkoholutandningsprov per vecka i alkoholås, ankomstkontroller, alkobommar mm än vad Polisen, Tullen och Kustbevakningen genomför på ett helt år.
- Störst positiv effekt uppnås är där införandet har kopplats till företagets alkohol och drogpolicy.
- På de arbetsplatser och inom de organisationer som har infört obligatoriska eller slumpvisa nykterhetskontroll pågår en ständig dialog om alkohol och droger på arbetsplatsen.
- Tidig upptäckt en förutsättning för gott resultat.

Finns mer att önska för en ännu bättre effekt

- Oreglerad marknad för munstyckslös mätning skapar en osäker hantering.
- Måste skilja på system som kapar toppar och system som utgår från laglig gräns.
- Inom vissa områden förekommer omfattande och organiserat fusk.
- Många brister i uppföljning och kontroll, med förankrade rutiner och genomförd uppföljning löser man de flesta brister.

Idag regleras provtagningen av standarder

- **NY STANDARD från 2026-06-19 (Publicerad 2024-05-22)**
- **EN 50436-1:2024** "Alkolås – Fordringar och provningar – Del 1: Instrument med munstycke som mäter alkohol i utandningsprov för villkorsprogram och för allmänt förebyggande syfte"
- **GÄLLANDE ALKOLÅSSTANDARDER upphävandedatum 2026-06-09**
- **EN 50436-1:2014** " Alkolås - Fordringar och provning - Del 1: Alkolås för körkort med villkor"
- **EN 50436-2:2014** "Alkolås - Fordringar och provning - Del 2: Instrument som mäter alkohol i utandningsprov med munstycke och används förebyggande i kvalitetssäkringssyfte"
- **Upphävandedatum: 2026-06-19**

Utmaningar under de närmaste åren

- Den internationella trenden att legalisera cannabis och annan trafikfarlig narkotika.
- Ny lag om försöksverksamheten med rutinmässiga ögonundersökningar i trafiken. Saknar verifiering trots att standard för salivprov är klar.
- Behovet av vård, behandlingar och uppföljning av polisrapporterade rattfyllerister för att förebygga återfall.

Tack för uppmärksamheten!

Teknik, forskning och lagstiftning

Åsa Forsman

vti

Innehåll

- Vad säger lagen?
- Hur vanligt är det?
- Hur farligt är det?
- Vad tycker allmänheten?
- Vad kan vi detektera idag och vad håller på att utvecklas?

Rattfylleribrott i korthet

- Gränsvärde för rattfylleri med avseende på alkohol: 0,2 ‰ i blod
- För narkotika ej förskrivet av läkare gäller nolltolerans (blod)
- Grovt rattfylleri:
 - föraren har minst 1,0 promille alkohol i blodet
 - föraren annars har varit avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel, eller
 - framförandet av fordonet har inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten.

Lag (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, 4§, 4a§

- Polisen kan utföra alkoholutandningsprov i form av sållningsprov utan föregående misstanke.

Lag (1976:1090) om alkoholutandningsprov

- Vid misstänkt rattfylleri med avseende på narkotika kan polisen utföra en ögonundersökning

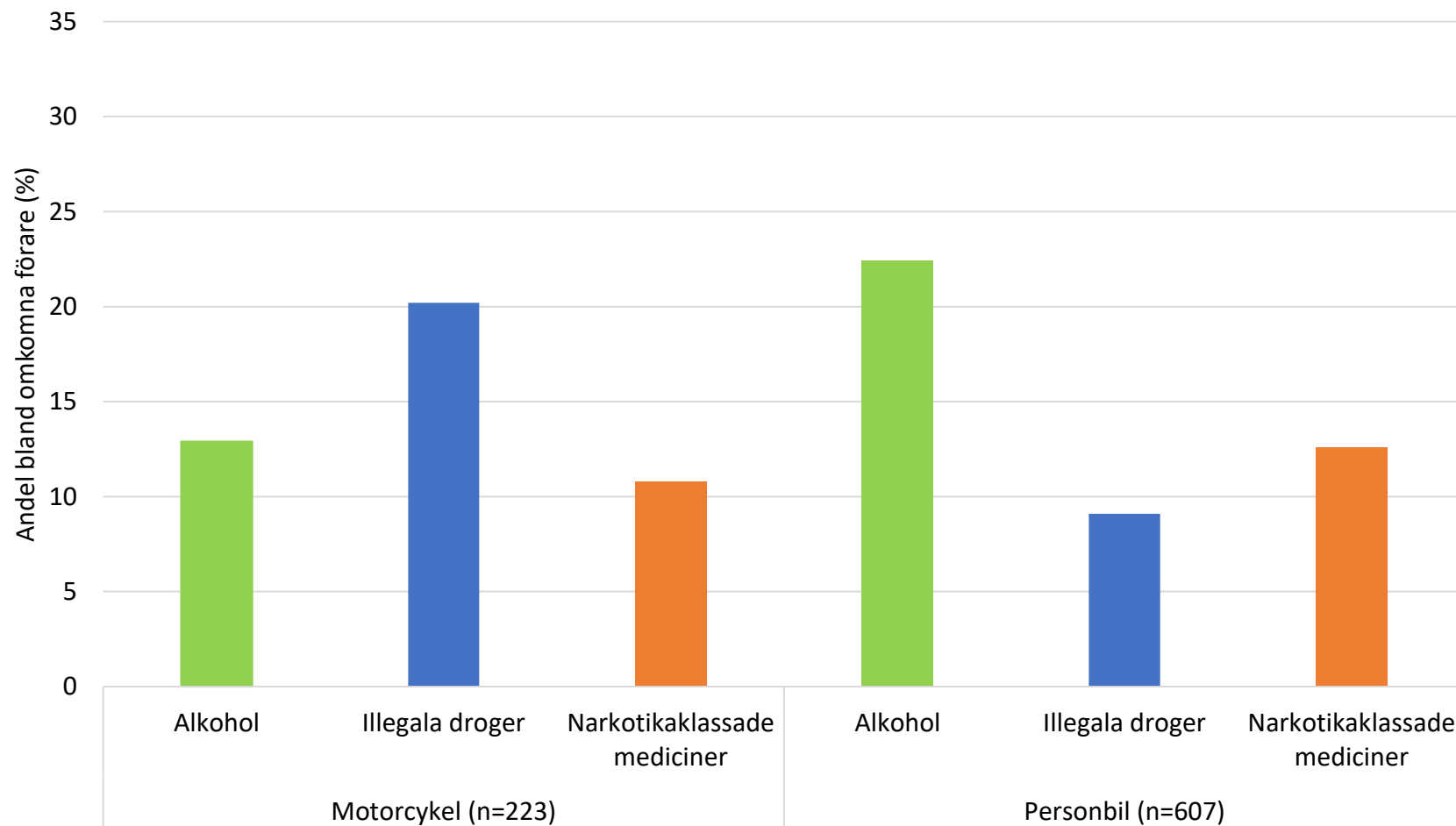
Lag (1999:216) om ögonundersökning vid misstanke om vissa brott i trafiken

Ny lag om försöksverksamhet med rutinmässiga ögonundersökningar i trafiken

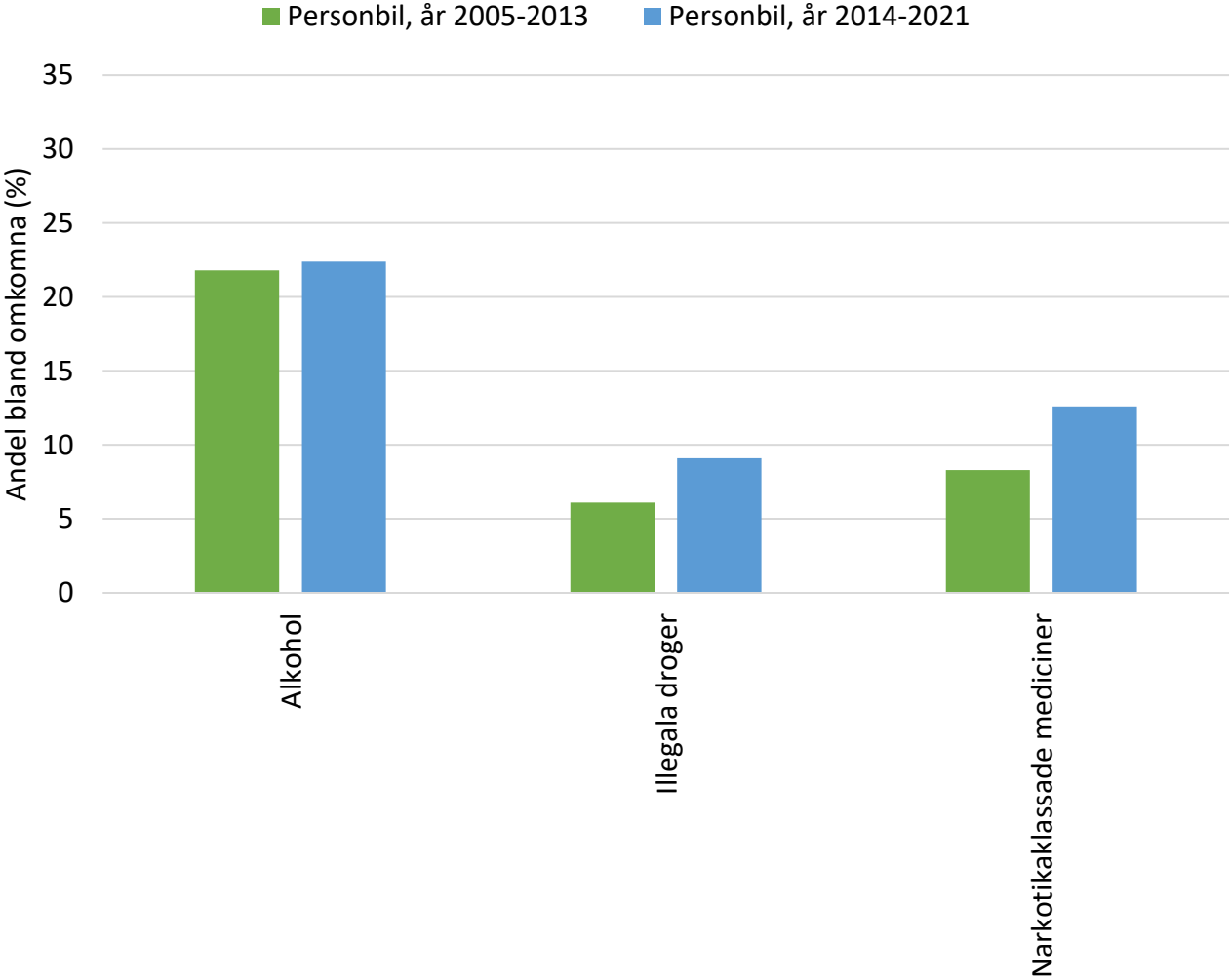
- Den 27 november 2024 beslutade riksdagen om ny försökslagstiftning som ska gälla 1 mars 2025 – 28 februari 2030
- Lagen möjliggör att:
 - rutinmässigt kontrollera narkotika i trafiken
 - använda automatisk avläsning av ögonrörelser

Förekomst av alkohol och narkotika bland omkomna förare

År 2014-2021

Förekomst av alkohol och narkotika bland omkomna förare i personbil

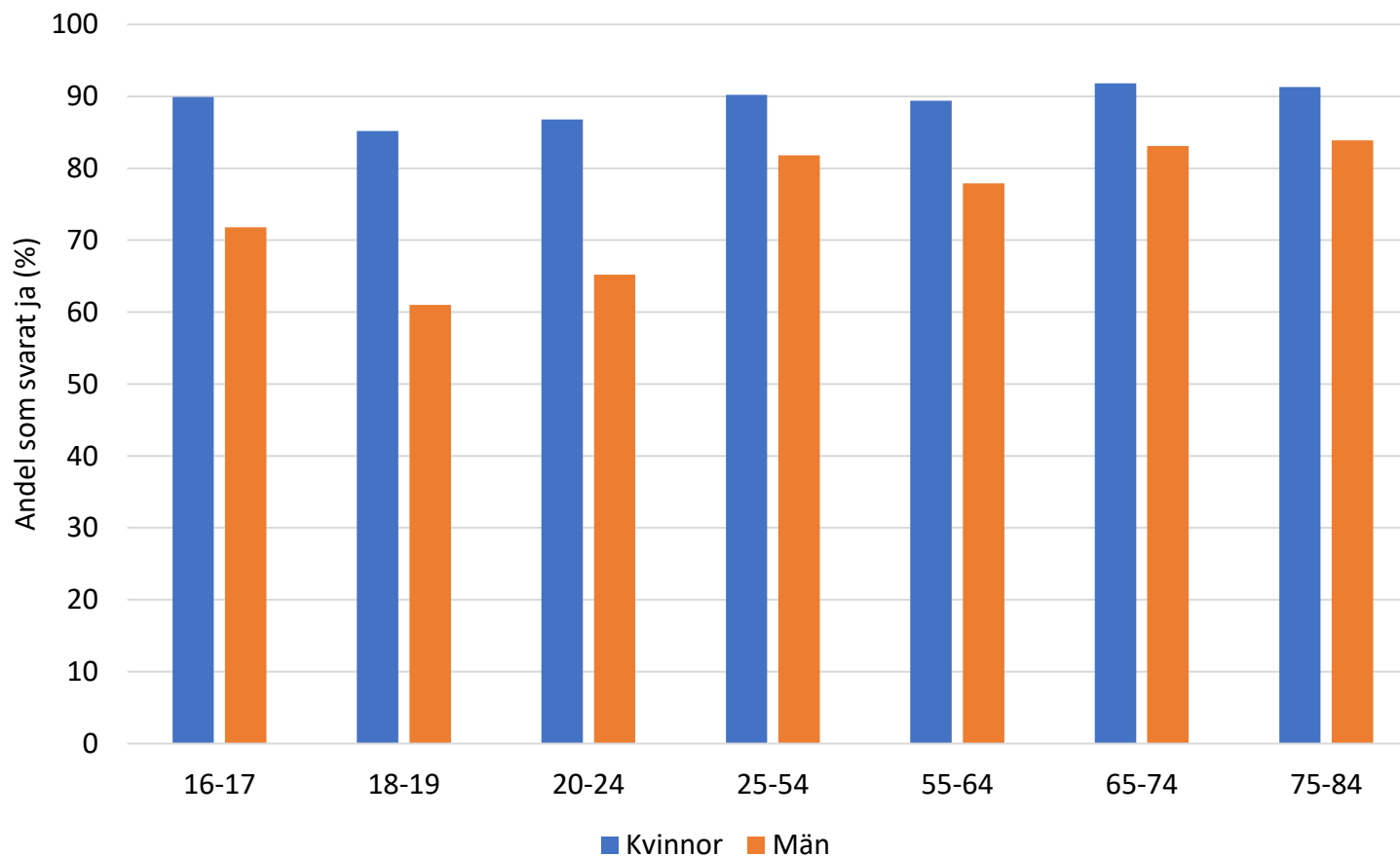
Översiktliga risknivåer för olika substanser

Risiknivå	Typ av substans
Något ökad risk	0.1 ‰ ≤ alkohol < 0.5 ‰ Cannabis
Medelhög risk	0.5 ‰ ≤ alkohol < 0.8 ‰ Kokain Illegala opiater Benzodiazepiner and sömnmedel Smärtstillande (opioider)
Hög risk	0.8 ‰ ≤ alkohol < 1.2 ‰ Amfetamin Multipla droger
Extremt hög risk	Alkohol ≥ 1.2 ‰ Alkohol in kombination med droger

https://www.bast.de/Druid/EN/Dissemination/downloads_and_links/Final_Report.pdf?__blob=publicationFile&v=1

Resultat från Trafikverkets Trafiksäkerhetsenkät 2022

Alla bilar borde vara utrustade med teknik som gör att bilen inte kan startas eller köras under påverkan av alkohol och/eller narkotika

Detektion av substanser vid tre olika situationer, vilka tekniska lösningar är tillgängliga idag?

Poliskontroll (screening)

- Alkohol: ja, utandningsinstrument
- Narkotika: nja, salivprov

Före/vid start av fordon

- Alkohol: ja, alkolås
- Narkotika: nej

I fordonet under färd (förarövervakningssystem)

- Alkohol: nej
- Narkotika: nej

Tack!

Åsa Forsman

Asa.forsman@vti.se

vti

Vår panel

- Agneta Berlin, NTF Fyrbodal (Nationella Trafiksäkerhetsförbundet)
- Björn Thunblad, Polisen
- Britt Lisra, Trafikverket
- Svitlana Finér, Smart Eye
- Tomas Jonsson, MHF (Motorförarnas Helnykterhetsförbund)
- Åsa Forsman, VTI

Sessionen modereras av Malin Lundgren, NTF Väst.

Summerring!

Gemensamt kunskapsbygge!

Vilken kunskap behöver vi bygga gemensamt?

Välkommen till oss med era frågor och funderingar! Kanske kan vi starta ett forskningsprojekt som vägleder?

www.menti.com kod 1756 5404

Liv och trafik - en kunskapspodd

Liv
och trafik

<https://www.livochtrafikpodden.se/>

TACK!

Anmäl er här för att få vårt presentationsmaterial, värdefulla länkar för att lära mer om området och återkoppling kring aktuell forskning.

www.menti.com kod 8988 2780

